

ივერიის

გ ა ზ ე თ ი ღ ი რ ს			
თვე	ნაწ.	თვე	ნაწ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შუბრი

გაზეთის დასაკრებლად და გერო განცხადებით დასაქმდები უნდა მიჰმართონ: თბილისი რუდუკიას ქუჩაზე, ავტოლის ქუჩაზე; ვარანგო-ქელის პირდაპირ, ოვ. გრუნინსკის სახლში; წერეთლის გამარჯვებულ საზოგადოების განცხადებით, საბავლე-შაურის ახლოს სახლში; სასაღვთის ქუჩაზე; თბილისის განცხადებით: ჩვეულებრივ სტრუქტურა რვა ვაჭარი.

1877—1893 ს ა ზ ე თ ი ღ ი რ ს და ს ა ლ ი ტ ე რ ა ტ ი ყ რ ო გ ა ზ ე თ ი 1877—1893

გრიგოლ მტკვრის ძე ზანდუქაძის, ანა სოლომონის ასული, პაატა და ალექსანდრე ვადაშვილის, ოლაბა გრიგოლის ასული კობახიძისა და ანა სოლომონის ასული ანდრონიკაშვილის გულითადი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავებსა და ნაცნობთა გარდაცვალებას: პირველი—მეუღლისა, მეორე—ასულისა და დანარჩენი—ღმის თვისისა **მღისიანაძე გრიგოლის ასულის ზანდუქაძისას** და სხვათაგან მომართანდენ ხუთშაბათს, 29 აპრილს, დღის 9 1/2 საათზედ, მიკვალბულის გამოსასვენებლოთ თავის საღვთისა, მწერეთის ქუჩაზე, თავად ხერხეულიძის სახლში, ეგრის სასულიერო ივერის ეკლესიაში. პანაშვილები ყოველ დღე დღით 10 საათზე და საღამოს 7 საათზედ.

ნელისადმი; შეუძლებელია რაიმე წესისა და რიგის დაცვა კრებაში. თითონ თავმჯდომარე კრებისა ჰყარავს ყოველს გაკლებას და სასოწარკვეთილი ან ანებებს თავს თავის ნებართვით მდგომარეობას, ანა და მხნე ადვანს განაზის დაცვას. და ხშირად ამ გვარი თავგანწირული დაფურცა წესისა და განაზის თავმჯდომარეს ძვირად უჯდება.

ქალი რასა ვხადვთ მეორე საზოგადოებაში: პარტიული უთანხმოება, ბრძოლა, აქაც უკიდურესობამდე მისული. მგრანობილია, გულის სიფიცხე, ენერჯია არა ნაკლებად მონაწილეობს აქაც, ვიდრე პირველს საზოგადოებაში. მაგრამ როგორ საკვირვალად იცვლება სურათი, როდესაც თავმჯდომარე კრებისა იჭერს თავის პლატს და აცხადებს, კრება დაწყებულია. პატარა ზარი თილისმასავით ჰქოქებდას საზოგადოებაზე და ყოველი სიტყვა თავმჯდომარისა სრულდება უეჭველად. აქ აზრად არავის მოსწონს, რომ თავმჯდომარის წინააღმდეგობა შესაძლებელია. ყოველი მისი სიტყვა, ყოველი მისი განაჩენი კრებისთვის უსაძილო ჰქმნებოდა არის. მეთხველი, რასაკვირველია, მიხვდა რომ ჩვენ ქუთაისისა და აქორის ბანკის კრებაზე ვლანარაკობთ? მაგრამ განვგრძობთ ჩვენ შედარებას.

ჩამოვარდა რომელსმე საგანზედ სჯა. თარატორები თითოეული პარტიისა, ლაპარაკობენ დედად გაცხარებული, აფლავებული, ხანდისხანს ლაპარაკობენ მუცლს, რაც საჭიროა, მაგრამ კრება იმეფათადა და ახლავს ნებას თავის თავს, ან გასწავებინოს სიტყვა, ან

რამე უკადრისი ჰყადროს რომელსმე ამათგანს; ისიც მოხდება ხოლმე, რომ კრებას ელაპარაკებინან, უხსნიან ხშირად სპეციალურს სავანს, მისთვის ნაკლებად გასაგებ და რთულს, მაგრამ იგი მაინც ბოლომდის მოთმინებით და პარტიის ცქით უკდებას ურს ორატორს.

რედაქციისაგან

შეიძლება დაკვირვათ გეზეთისა 1 პისიდან წლის დამლეკამდე, ფასი 7 მან. 25 კ. მსურველთ შეუძლიანთ ეს ფული ნაწილ-ნაწილად დატყე შეიძინონ.

საზოგადოებრივი სიხარული

საზოგადოების ცხოვრებაში იმ ვითარებას უსახებლობა და ფაქტურაობა; განვმარტოთ ეს აზრი. ჩვენ ვამბობთ: ყოველივე, რაც მოხდება რომელსმე ქვეყანაში—კარგი იქნება თუ ცუდი—აუცილებელი შედეგია საზოგადოების ამა თუ იმ განუხრებიან და უნებართვის ყოფა-ცხოვრებისა.

აქ ერთი საკვირველი გარემოება იჩნეს თავს. ხშირად მოხდება, რომ თითოეულივე წევრი ერთის საზოგადოებისა, არასფრთხი მადლად არა დგანან, არაფრთხი არ არიან წარჩინებულნი ვიდრე წევრი მეორე საზოგადოებისა. მაგრამ, როდესაც ამ წევრთაგან შესდგება ერთი გუნდი ერთ-ერთს და მეორე—მეორეგან, მაშინ-კი ხშირად სულ სხვა სურათს გვხვავთ.

ერთგან ყოველად შეუძლებელია გულ-დამსობი საქმის გამოკვეთა, მოწინააღმდეგე დასის წარმომადგენელი ის აზრის მოსმენა და პარტიის ცხვენა თითონ არ წარმომადგე

რამე უკადრისი ჰყადროს რომელსმე ამათგანს; ისიც მოხდება ხოლმე, რომ კრებას ელაპარაკებინან, უხსნიან ხშირად სპეციალურს სავანს, მისთვის ნაკლებად გასაგებ და რთულს, მაგრამ იგი მაინც ბოლომდის მოთმინებით და პარტიის ცქით უკდებას ურს ორატორს.

როდესაც ხედავ ამ სიდიდე საზოგადოებით გაჭედვას დარბაზს, გარემოცუებს წესისა და რიგის სურველითა, გაცხე გულის სინაურულით გვესება და გეძლევა იმედი უკეთესი მერძისისა.

მაგრამ როდესაც თავმჯდომარე კრებისა იჭერს თავის პლატს და აცხადებს, კრება დაწყებულია. პატარა ზარი თილისმასავით ჰქოქებდას საზოგადოებაზე და ყოველი სიტყვა თავმჯდომარისა სრულდება უეჭველად. აქ აზრად არავის მოსწონს, რომ თავმჯდომარის წინააღმდეგობა შესაძლებელია. ყოველი მისი სიტყვა, ყოველი მისი განაჩენი კრებისთვის უსაძილო ჰქმნებოდა არის. მეთხველი, რასაკვირველია, მიხვდა რომ ჩვენ ქუთაისისა და აქორის ბანკის კრებაზე ვლანარაკობთ? მაგრამ განვგრძობთ ჩვენ შედარებას.

როდესაც ხედავ ამ სიდიდე საზოგადოებით გაჭედვას დარბაზს, გარემოცუებს წესისა და რიგის სურველითა, გაცხე გულის სინაურულით გვესება და გეძლევა იმედი უკეთესი მერძისისა.

მაგრამ როდესაც თავმჯდომარე კრებისა იჭერს თავის პლატს და აცხადებს, კრება დაწყებულია. პატარა ზარი თილისმასავით ჰქოქებდას საზოგადოებაზე და ყოველი სიტყვა თავმჯდომარისა სრულდება უეჭველად. აქ აზრად არავის მოსწონს, რომ თავმჯდომარის წინააღმდეგობა შესაძლებელია. ყოველი მისი სიტყვა, ყოველი მისი განაჩენი კრებისთვის უსაძილო ჰქმნებოდა არის. მეთხველი, რასაკვირველია, მიხვდა რომ ჩვენ ქუთაისისა და აქორის ბანკის კრებაზე ვლანარაკობთ? მაგრამ განვგრძობთ ჩვენ შედარებას.

ჩამოვარდა რომელსმე საგანზედ სჯა. თარატორები თითოეული პარტიისა, ლაპარაკობენ დედად გაცხარებული, აფლავებული, ხანდისხანს ლაპარაკობენ მუცლს, რაც საჭიროა, მაგრამ კრება იმეფათადა და ახლავს ნებას თავის თავს, ან გასწავებინოს სიტყვა, ან

რამე უკადრისი ჰყადროს რომელსმე ამათგანს; ისიც მოხდება ხოლმე, რომ კრებას ელაპარაკებინან, უხსნიან ხშირად სპეციალურს სავანს, მისთვის ნაკლებად გასაგებ და რთულს, მაგრამ იგი მაინც ბოლომდის მოთმინებით და პარტიის ცქით უკდებას ურს ორატორს.

როდესაც ხედავ ამ სიდიდე საზოგადოებით გაჭედვას დარბაზს, გარემოცუებს წესისა და რიგის სურველითა, გაცხე გულის სინაურულით გვესება და გეძლევა იმედი უკეთესი მერძისისა.

მაგრამ როდესაც თავმჯდომარე კრებისა იჭერს თავის პლატს და აცხადებს, კრება დაწყებულია. პატარა ზარი თილისმასავით ჰქოქებდას საზოგადოებაზე და ყოველი სიტყვა თავმჯდომარისა სრულდება უეჭველად. აქ აზრად არავის მოსწონს, რომ თავმჯდომარის წინააღმდეგობა შესაძლებელია. ყოველი მისი სიტყვა, ყოველი მისი განაჩენი კრებისთვის უსაძილო ჰქმნებოდა არის. მეთხველი, რასაკვირველია, მიხვდა რომ ჩვენ ქუთაისისა და აქორის ბანკის კრებაზე ვლანარაკობთ? მაგრამ განვგრძობთ ჩვენ შედარებას.

ფელეტონი

სტოგანა და კომპანი

თ. ნიკოლოზ ბარათაშვილისა.

(გუქმდენ თვ. ნიკ. რუგუას ძეს ერთსაგანს) (შემდეგი *)

III

ბარათაშვილი გერთო ამ სოფლის ამოკვებას. არა ქორწილი, არა ღამის თვეა, არა კრებობა არ იყო თბილისის ქართველ საზოგადოებაში, საცო ის არ მოვიდოდა თავ-მოძღვრებას და შემაქცევარად. ყმაწვილი კაცი, უპირველეს ოჯახში: შვილი, მარჯვე, მოსწრებული მოლაპარაკე, მოლოცვე, მოლოცურე, მწიგნურე, მეთარე, ქალღლის გატყეებით მოთამაშე, ყოველგან მიმსწობი, ყოველგან მიწინააღმდეგე, ბარათაშვილი შეიქნა საზოგადოების საყვარელი კაცი. საღამო ისე როგორ გავიღო-

და სამ-ოთხ ოჯახს არ სწევოდა ის, ამბები და კორები არ მიეტანა იქ არ გამოკება. დროკის ფულები არ ჰქონდა (ფაქტურები მაშინ არ იყო) ამდენ სასიარულოდ, მაგრამ ის კოკლი ფეხები ხომ ზედ ჰქონდა და ბილიკები ხომ ზებირად იცოდა (ეს მე თ. ლ. მელოქიშვილისაგან გამიგონია). ოჯახებში ხშირ-ხშირმა სიარულმა იქამდის მიიყვანეს ის, რომ—ფეხქაა?—ორ-სამ ალაგას იმ ანდაზიხა არ იყო, რომელიც დღის ოქროს საღამოს ვერცხლად ხდის, ბარათაშვილს ხანდახან „შინ არ ბრძანდებიან“—საც უეხებოდენ *).

მაგრამ საზოგადოელი მისთვის ყველგან ფართოდ გავლებული იყო კარგი. ორბილიანების ოჯახში, მეტადრე მანა ორბილიანთან, ამ ჩვენებურ მაღამ სკამისთან, რომლის საღამოში იყრიებოდა, რაც რამ იყო თბილისში წარჩინებული მწერლობაში, ხელმოწევაში, მმართველობაში, რომელიც იყო მეფედ ქართულის ზრდილობისა და გემოვნების

ათას რგას 40 წლებში, ალექსანდრე ჰეკელიძის, ოჯახში, ბარათაშვილი, ფლოვანდშილოვში, ერისთავთაში, ციციანში ბარათაშვილი მუდამი სტუმარი იყო, შემტანი მოძრავის კონებისა და მხიარულების. აქ თამაშობდა ის, აქ ლხინობდა, ოხუნჯობდა, არშიუობდა, აქ აღუადა თვისი ყმაწვილი-კაცობას. ღმერთმა მამროს ქვა ვესროლა პოეტს ამ გვირის ცხოვრებისთვის. ცხოვრებდამ მცირეა უნდა შერჩეს კაცს თუ არა სტკობება თუნდ ერთის წამისა. იმ საშინელს სულიერს მდგომარეობაში, რომელიც დაეყენა გარემოებამ ბარათაშვილი, ერთი ნაქურთული კოკისა საყვარელი ქალისა, ერთი ღმერთი მისი მოხიბვლა შეადგინა კაცისთვის ქეშმარტი ბედნიერებას, რომელიც ვიქტორ ჰიუგო თვით „სკიპტრასა და პორფირს“ ანაკვლავდა.

სიყვარულს და ცოლის შერთვის დროც აღუადგა პოეტს, მაგრამ წარმატება არსად იყო. იმას აკლდა ამისთვის ის ორი ფაქტორი: გასაღები, რომლითაც შეიძლება ქალის გულში კარის შეღება: სილამაზე და

სიმღერე.

ბარათაშვილის პორტრეტი არსად იპოვება, ერთადერთი მისი დაგერტობა, რომელიც შეჩერდა მის დასწინა ბარათაშვილს, დაღუბულა იმ საშინელ ცეცხლში, რომელსაც ვაღბუგა, არ მახსოვს რომელს წელიწადს, გლოვინის პროსპექტის სახლებში და მთ შორის ფორტოგრაფია დუბელირისა (ეს დაგერტობი გადაეცა ფორტოგრაფისთვის თ. ილია ჰუკუკამეს).

გვანებით, ბარათაშვილი იყო: მოკრებოლი სახისა, პირმწილი, შავის ცოცხლის თვალებით, წაშლის ფერის თმით, საშვალის ტანისა და სილხისა. მისი ხშირი წარბები ერთმანერთთან გადაღობილი და თვალები ორბინ დაბოლი ცხვირისაგან ამბილებდენ მასში ოდესმე ჩინეთიდან გადასახლებულს წინააღმდეგ ჩამომაგვას. წვერ-ულვაშს იმ არ ატარებდა, რისგანა მისი სახე, შორად-ლხაზიანი, ახლოდამ ცოტა დაქუანული იყო თურმე. პოეტი პალატაში მსახურებდა და მის დროს—ნიკოლოზ ხელმწიფის დროს—მთელს

რუსეთის ჩინოვინიკობს პირზე სამართლები დასტრიალებდა. ჩვენ შიაც ისე ფიცხლად ას-ულულებდენ ამ ბრძანებას—ბოილეს ვინდ გზის გადხვევისათვის—რომ, როცა 1837 წელს ხელშეწყობდნენ ბარათაშვილი, იმთავ კი დაპარსეს წვერ-ულვაშში, ვინც საზოგადოების არჩევანით მსახურებდა, ასე რომ თვით ყაფილან ორბინიან ჩამოცალეს წვერ-ულვაშში: საწყალი ზსედატელი თურმე იყო! გავგონებთ სიმძიმე მანაშლის ნაღვლიანი სახეგარი ამ საგანზე: ღმერთო, ე რა ღღეს მოვესწრეთ, ჩვენი ღღე-მამები ამბოდენ: წაივს, ჩვენი მხურავს, თუ ეს უღვაშები მახსია, და ჩვენ ერთიც დავეყვარება და მეორეცა.

შემთ ნათქვამს თუ ისიც დაუშობთ, რომ ბარათაშვილი კოკლი იყო, თქვენ სრულად დარწმუნდებით, რომ პოეტს არ ჰქონდა აბოლორად მშვენიერება.

*). იმ. „ივერია“, № 86. 1) ბიძინა ჩილაყაშვილისაგან გავიანილი.

სებლად; გ) წესი და რიგი და ყოველი დაწერილობის გარემოება ამ საქმის გამოარკვეონ და დაადგინონ ზედამხედველ კომიტეტმა, გამგეობამ, გუბერნიის და მხარეების თავდასხმურობის წინამძღოლებმა.

ამას გარდა კრებამ მოისინა თხოვნა მსხვილი ხელთა სკოლის უფროსისა, სამთავროს მონასტრის წინამძღვრისა, რომ მიეცეს შემწეობა ამ სკოლას. ამ საგნის შესახებ კრებამ გადაწყვიტა, მიეცეს შემწეობა ამ სკოლას მხოლოდ მაშინ, როცა ბანკს ჰქონდეს თავისუფალი ფულით, არა უმეტეს-ი 1000 მან.

ამას მერმედ წაკითხულ იქნა განაჩენი 26 აპრილის კრებისა და შესწორდა იმ მხრით, რომ 2,000 მან., რომელიც ერიცხება სათავად-ახანაურ სკოლის შევირდების შემოღებებზე, სასკოლო კომიტეტმა იმხროსი ორნისებრად და აპტირის. იმის მიხედვით, თუ რაოდენი შემოვიდეს ამ ფულით, ის გამოირიცხოს იმ ფულით, რომელიც ბანკმა უნდა მისცეს სკოლას 1897 წ. სასწავლო წლის განმავლობაში.

მოსწენება ბანკის გამგეობას სესხის გაცემის თანობაზე ერთობა, ქალაქთა და საზოგადო დაწესებულებათათვის კრების მიერ ერთხმად იქნა მიწესწავრებული.

შეწყობა კრებამ მოისინა აზრი ზედამხედველ კომიტეტის წევრის თ. ნ. ვ. ორბელიანისა, რომ საგანგებო თანხა (აკტრა-ორდინარი კაშატი) ისე-ი აღარ იქნას ხოლმე მომხარეული, როგორც დღემდე იმ წევრთა დამფუძნებელთა შემწეობის საფუძველზე, ვისაც ზარალი რამ დაატყდებოდა თავს, არამედ გადაიღოს რომელიმე საზოგადო საქმის დაწესებისათვის მიწოდ-მყოფობელთა სავალო სასარგებლოდ. კრებამ გადაწყვიტა, საგანგებო თანხა კვლავაც ისე იქნას ხოლმე მომხარეული, როგორც აქამომდე და წინადადება თ. ნ. ვ. ორბელიანის უარყოფილ იქნას.

არჩევანები ტფილისის სათავად-ახანაურ ბანკის წევრთა კრებებზე დაწესებულია ხუთმათას, 29 აპრილს, დროს 10 საათზე. ხოლო დღეს, 28 აპრილს კრება მოისინეს იყო ნ. ო. ის ქალი, რომელსაც უძღვრებოდა ლექსი:

მიყვარს თვალბინ მიხედვით
მეგრამ მიილა თუ არა იმან ნაცვალ
ეგრანობა ამ ქალისგან, ეს არაფერ იცის. მეორე მისი საყვარელი იყო მებუღე ფრანკუზის ლაბიერის ქალი დელფინა. ამას უძღვნა ლექსი ჩემს ვარსკვლავს, მაგრამ ამ ლექსშია უფრო მისიხანებაზე და წყრობაზე დაპირა ვიდრე სიყვარულზე. ერთმა ქალქმის ჩინოვანის ოლმობა, რომელსაც აადენდა პოეტმა თვისი სიყვარული, პოეტის ჩანგი ვასკვლა მგერელ აფიკრების დღებზე...

მეგრამ არმოყვარება და ქალბთარდროს გატარებას ის მაინც არ იშლიდა. როგორც ბიძა მისი გრგოლ ორბელიანი, ბარათაშვილიც დიდად მოყვარე იყო ქალბთარდროსისა. ის იმით აჯივრებდა და, ხუმრობით იყო თუ ბოროტ-განზრახვით, წააკიდებდა ერთმანეთს. იმათთან უყვარდა იმას ყოფნა, მუსიკით, ხუმრობა, ცეკვაობა, ბუტიკობა. იმან ყველაზე წინ იცოდა, ვინ ვის ეარსიებოდა, ვის ვის მოსწონდა, ვის

მოსწენებას ბანკის გამგეობის დირექტორის თ. ნ. ავალიშვილის, რომელიც ამ დღებში დაბრუნდა პეტერბურგიდან და რომელსაც სხვადასხვა საქმე ჰქონდა მინდობილი იქ გასარიგებლად.

სოფ. იყოლოში პოდალოკონი თ. ზაქარია რამაზის ძის მკაშვილის სახლი შენახული ჰქონიათ ბევრი ძველი სოფლები, გუჯარი, წერტილი საქართველოს მეფეთა, შესანიშნავ მოღვაწეთა და სხვა ისტორიისათვის ფრიალ საინტერესო ნაწერი.

კოვდელის ეს ძეგრთა ნაშთი ამჟამად ტფილისში ჩამოუტანია გენერალ-მაიორს ლ. დიმიტრი სოლომონის ძეს მკაშვილს, რომელსაც ნუსხა შეუდგენია მისი. ანუსხულია 16 თათურ-არაბული ნაწერისა. ჩვენ ვადავთავიერეთ და ვგვონია, ბევრი რამ მეტად საყურადღებო უნდა აღმოჩნდეს ამ მასალაში ისტორიის მკვლევრისა და მოყვარულისათვის. პატრიკეული თავად დაგვირამ ამ მასალის ვადავთავის გადასაწიჯად და გადასაყოფად.

ვისაც სურვილი აქვს ტფილისის ქალაქის მხონად არჩევისათვის იყაროს კენჭი, უნდა ეს გარემოება ან თვით, ან სხვამ გამოუცხადოს ქალაქის გამგეობას 30 აპრილამდე, ხოლო ვინც თანახმაა, რომ კენჭი იყაროს, ეს თვითონვე უნდა გამოუცხადოს იმავე გამგეობას 11 მაისამდე. არჩევანები, როგორც ცნობილია, დაიწყება 16 მაისამდე.

ქალაქის ახლოს, თელავის გზატკეცილის და გენერალ ვინერის თოფის წამლის საწებო შუა, ძლიერ ბევრი კალია გაჩენილა. საშინაო, კალია ტფილისის აღმოსავლეთ მხარეზე გაშენებულ ბაღებს არ მოელოს. ეს ამბავი პოლიციამ უკვე შეატყობანა ქალაქის მოურავს.

ტფილისის მხარის უფროსმა მიხარია ქალაქის მმართველობას საზოგადო კალის ვასაწყვეტად შემწეობა აღმოაჩინეთა. ქალაქის გამგეობამ უფრო, და ან მხარს მოსცემდა მათ, ან წაიკიდებდა. ერთს ქართველს თავადშვილს, რომელსაც ცეცხლი ეკიდებოდა იგ...ის ცოლის სიყვარულისგან, პოეტი ვუბნებდა ერთ სიღამოს:

— ზაქარია, ზაქარია, კატას თვალს უქირავს შენზე, კაბა ვისწორებ და მარჯვდ დავკეტი. სამრავლო ტრავალი რომ დაიშევენს თავს, ის მიუბრუნდება იგ...ის ცოლს. — კატო, კატო, ზაქარიას შენზე ფული უქირავს. — თვალში იმის დასდგამია, რა უნდა ჩემგან, რას ვადავდივებია, უთხარა თავი დამანებოს? და ამ გვარად დახლოვების მაგიერ იმან გააშორა კაცი და ქალი ერთმანეთს.

დღედაცები ისევ ისინი—სწერს პოეტი გრ. ორბელიანი—ჩვენც ყმა-წყილები და ხაზების? ფრანტები სულ შამილის დასაქურად ფრთხილდნენ. ქალაქი მე დამჩრა, მოუსვი ბი-

კეობამ, როგორც წინა წლებში, გადაწყვიტა მიეცეს მხარის უფროსს 500 მანათი. ამ გადაწყვეტილებას ქალაქის საბჭო მომავალ კრებაზე განიხილავს.

ბორჯომის რკინის გზის შტოს გასაყვანად სახელმწიფო რკინის გზათა მმართველობამ გადასლა 700 ათასი მანათი. ამ რკინის გზის შტოს ინტენერა იაქშია გაიყვანს.

ტფილისის ქალაქის გამგეობასა და ცხენის რკინის გზის უსახელო საზოგადოების შორის ხელშეკრულობის ძალით, იმ ქაჩებზე, სადაც ცხენის რკინის გზის დილდავია, ქა-ფინის ზოგს ალავსა თვით გამგეობა აეთვას და ზოგ ალავსა უსახელო საზოგადოება. ხშირად მოხდება ხოლმე, რომ ამ ადგილებს შუა ქუბა დაუფერული რჩება.

გუშინ, 27 აპრილს, ქალაქის გამგეობამ მიპასიანა უსახელო საზოგადოებას და სთხოვა, უეთესი იქნება თვით ქალაქმა მომფინოს ქუთი ქაჩები იმ პირობით, რომ საზოგადოებამ გადაუხადოს გამგეობას თითო ოთხკუთხ საენზე 1 მ. 60 კაპ.

სამეურნეო საზოგადოებამ დატოვდა და გამოსცა პატარა ფანჯარა, დარკვება ვაზის ობის და ნაღვის წამლობის შესახებ.

ჩვენ მოგვივიდა პეტერბურგის ქართველ სტუდენტებისგან 25 მან. ქაჩო-კახეთის დამწეულთა სასარგებლოდ. ამ ფულის იყო 45 მან., შესღვა სულ 70 მან.

პარის ოსეთა: აპრილის 15-ს. წლებილი ზამთარი ბარის ოსებში, თუმცა თოვლი დიდი არ დასდო, მაგრამ ძლიერ სასტიკი, ცივი და სუსხიანი იყო; ცის ზამთარს, ახალი ხელი შეუწყო მეტად საქონლის საკვების ნაკლებობაში. ზამთარმა და უსაკვებობამ მუსრი ვაევიც ცხვარს, და ცხვრის ჯოგის პატრონებს თითქმის ნასამელი წილიც ცხვარი აღარ დარჩათ ბარის ოსეთში. ასეთვე საშუალო ამბები მოკეთა აქ მოზლოკის მხრის სოფლებიდან;

ქო ამისთანა ფართო ოყენე არც ერთს ხომალდს არ შეხედრია? 1845 წელს, როცა ბარათაშვილი სამხაზრმა დააშორა ქალაქის საზოგადოებას, ის სწერდა ერთს ნაცვალ ქალს ნახჩევანიდან:

„აო, სამი თოვმა, აქა ვარ და მაღლადად არაფერ მახსენს. ეკ, მეც დარდასე გაუძლებ! აღარც მე ვაქლიან ვისთვისემ... დიან, ნურავის მოვაგონებდი! იმისი არ იყოს, რომ გეცეცეცეცეცეც ქალს უბნებია, არა აქ მოგეწყინდნენ და გავყარეთო! გეცეცეცეცეცეც იყოს, მაგრამ მე ის იყო, რომ ჩვენ წელს ოც-დაექმისა შეგვრულით? და წინაც გვირ ვევირ ნუგეში და სიამოვნება გვიძეცეს! ვინ იმისი ბრალი, ვინც ოც-და-რვა წლისა და აღარც არას ამ სოფლის ემყოფოლებას მოელოს!“.

ქალაქს ვარდამევე სწერს ამავე ქალს იმავე კალითა: „ახალ დანძიმულს, თუ პატარადს X-ს მოახსენე, თუ შეგხვდეს, ჩემი

*) წერილი 28 მაის 1844 წ. *) ოც-და-რვა უნდა იყოს. ნაკლებს ვანგებ ამბობს. *) წერილი 9 თებერვ. 1845 წ.

იქით ცხვრების გარდა, ცხენების და ხარ-ძროხის ჯოგებაც დიდად დაუხარლებია სიცივის და უფრო საკვირის უქონლობას. ყოველ გაზაფხულობით კავკავიდან მიქულები ამდრის მიდინ ხოლმე მოზლოკსა და იქ ახლო-მახლო ნოღის სოფლებში ახლად ტყუებს ყიდულობენ. წელსაც ჩვეულებისამებრ წვიდნენ კაკვილიდან მიქულები მოზლოკისკენ, მაგრამ ხელ-კარგელები დაბრუნდნენ უკან, რადგანაც ბატკნის შოვნა არ არისო. თვით კაკვიცი და ბარის ოსეთშიაც ბატკანი ძლიერ ძვირია ჯერ-ჯერობითაც; თუმცა აპრილის ნახევარიც გავიდა, მაგრამ მაინც ბარის ოსებმა სიცივი არ იტყვეს. დიდილით საშინელს რთივლს და ქარხლსა სდებს და ხშირად გაუწყვეტილი ქარი ქრის ხოლმე. ამის მიხედვით ჯერ სიმინდ-ფეტვისთვის ხენასა და თესვის ვერა შედგენენ. ქურდობაც თავისას არ იშლის მეტად ზოგ-ზოგ სოფლებში, მაგალითებ; სოფ. ჩირისსიყვანაში. დამე არ ვაგა რომ, ქურდობა არ მოხდეს ამ სოფელში ცხრასი კომლია, სოფლის მოთავს კაცები თუბო ცლიობენ, მაგრამ ვეღარა მოუტრებენ ბიათარა, აღარ იციან, რომელი ერთი დასახელონ, ისე გაუტრეკელად ქურდობენ ამ სოფელში.

სოფ. წანამძკვარასი-გარა (დუშეთის მხარა) კვირას, 25 აპრილს, აქაურმა სამეურნეო სკოლამ გადახდა პანაშვილი პოეტის ნ. ბარათაშვილისათვის. სკოლის შეგირდებს უამბეს მოკლედ ბიოგრაფია სახელოვანის პოეტის, აუბსენს, რომ დღეს მის ნეშტი ვადავსიენეს ტფილისში და იქ მიაბარეს მიწასაო.

აგვლა: გუშინ წინ, ქვემო ავქალაში, მიკუბანს წამალაშვილს მოხანა მისმა მოვახმებრე სოსიკო, რომლის გვარი არც წამალაშვილს იცის, 300 მან. ფული და 300 მანეთად ღირებული ტანისამოსი. სხვა-დასხვა საქური ჭაღადებში, ვეკსილებში და სხვა. ნივთები. ავაზაკ და დანაკარგს პოლიცია დაეძებეს.

გაზეთი T. J. სურეს: სახელ-ზონარი რა უყო, ქმარი არას დაუშლის. მეორე X-საც უთხარი ჩქარა გიმიეთოს; ვინც მე ზონარს მომიქსოვს, ავგე ჩქარა გათხოვდება? ერთს წერილით მიხილეთ თუნიან შვილითან ის წერილს:

„Скажу тебе новость, тую ар гажаврлди. Я еду сегодня вечеромъ въ д. Мцкнети.—Зачѣмъ?— а зачѣмъ, что она тамъ. Матъ ея просила меня провестъ еъ ними нѣсколы днѣй. Каковы должны бытъ эти дни? Ась? маъ მოკვლი, ბი!“. როგორც შკოლაში ისე ცხოვრებაშიც ბარათაშვილი დარჩა მოუსვენარი, ცუტკი, დამკინეული. სრული მისი ხასიათი იხატება იმ ბუბის ბუბილში, რომელიც მოკავს ოპეტეს თუნიან-შვილითან მიწერილ წიგნში. მხოლოდ ხშირად ეს ბუბილი ფუტკრის ბუბილს ემგავსებოდა და ერთ-ერთ მისმა შამიანმა სიტყვად კინდა ამ შეამთხვია მას უბედურება.

თვის თავად სულ უშინაშენლოა ეს შემთხვევა, მაგრამ რა-ი ჩემამდე

*) წერილი 10 აგვ. 1845 წ. *) წერილი 6 აგვ. 1838 წ.

მიწითა რკინის გზათა მმართველობამ მოსწერა ამიერ კავკასიის რკინის გზის გასაყვანად გამოკვლევა მოახდინეთა. გამოკვლევა დაივალს ინენერს იაქქმის. ამიერ კავკასიის რკინის გზის უფროსი მოხილეთ პუშენაკოვი ამ დღებში ტფილისს წამოვა და, ჩამოვა თუ არა, დაუკანებლო შეუდგებიან ხსენებულ გზის გამოკვლევასაო.

ასტრახანის ოლქის სასამართლოს პროკურორმა დღევმა გამოგზავნა ტფილისის, სასკელიტო საზოგადოების წევრად ნამყოფი ნ. გ. გარსოვი ასტრახანში შეიპყრეს და ტფილისის გამოგზავნიანა (H. O.).

გივე გაზეთი სწერს: ტფილისის ტრანზის საზოგადოებამ შეატყობანა ქალაქის გამგეობას, ძლიერ ხენასა და თესვის ვერა შედგენენ. მიმოსვლა, რადგანაც ამ ხილის კოქება დამაძლიათ. ქალაქის გამგეობამაც ეს ძლიერ კარვად იცის, მაგრამ ჯერ ხილის შეკეთებას არ იწყობს, რადგანაც ამ საქმისათვის ხარჯთ-აღირცხვა ჯერ არ არის დამტკიცებული. სულ საქაროა 8,000 მანათი. ქალაქის ინენერის მეღიქათამოვის აზრით, ხილი სამუდამოდ უნდა ეაკეთეს, რომ შეკეთება ხშირად არ იყოს საქარო. ამისთვის ხილის ხის კოქები რკინის კოქებდ უნდა შეიცვალოს და დაიხარჯება სულ 27,000 მანათი.

26 აპრილს ვოლოჯინი ქაჩაზე მარდაოვის სახლთან იპოვნეს ოთხის დღის დაბადებულ მიღებულ ბავშვი და საბუთო ინსტიტუტში გაგზავნეს.

საჭირთა შესწორება. გუშინ-დღეს ნიშნულ დატყუებულ მოკვლად მასხარა ბან-ნ. ნოვალოვს წერილობა, რომელაც პირველად გამოიგება Тиф. Вѣст.-ში, 1876 წელს. საჭირად ვანდეს დაგუბტათ მას, რომ ეს წერილი იყო მისილად წანსიტყვაობა, შესავალი და წინადადება, რომელიც ამავე რუსულ გაზეთმა უნდა დატყუადავთ, მაგრამ სხვა-დასხვა მასწავლებამ გამო კარ დაიპყდა.

მოწაია, არ შემძლიარ ბიოგრაფის მოვალეობას უმტყუნო და არ გრამბოთ, რაც მოხდა. იმ ხშირს საღამოებს, რომელსაც იუანდებოდა ეტარებდა ამ დროის ქალაქელი უთავტრო და უენიტრა საზოგადოება, ბარათაშვილი ხედებოდა ხშირად ერთს თვისს ამხანაგს, მალა-ლაშვილს. ეს მალა-ლაშვილი ენა-მახილი კაცი თურმე იყო და ხშირად დასკინდა პოეტის ბიძას ილია ორბელიანს. დაიკინევაში ხან-და-ხან ბარათაშვილიც წაეხმარებოდა მალა-ლაშვილს. ორბელიანმა დიდ ხანს ითმინა და ციცივა, მაგრამ ბოლოს, მოთმინებულად გამოსულმა გადასწყვიტა, პირველსავე კრებაში ჩხუბი აეტყვის იმითთვის და მალა-ლაშვილი გამოეთხოვა დუელში. საუბედურთა პირველს კრებაზე მალა-ლაშვილი არ მოვიდა და ორბელიანმა ჯინი ბარათაშვილს ამოიყარა. ის დისწულობით არ დავიდა ამ უკანასკნელს და დუელში გამოითხოვა. იქ მეოთხე ამხანაგებს, სხვათა შორის, ლევან მეღიქვილს უნდადა ხუჭობაში გაეტარებინათ ეს გამოთხოვა, მაგრამ, რომ ვერ მოხერხდა შერიგება, სეკუნ-

*) წერილი 28 მაის 1844 წ. *) ოც-და-რვა უნდა იყოს. ნაკლებს ვანგებ ამბობს. *) წერილი 9 თებერვ. 1845 წ.

მთავრობის განკარგულება

უწყალეს სინამდის 31 მარტს (12 აპრილს 1893 წელს) დადგინდა: დაარსებული იქნა...

მის უმაღლესობას გრენადორთა მე-13 მთავრის მოადგილეს მ. მკვიდრიანს...

რეზოლუცია მთავრობის მიერ

ქვემოთხსენიებული ნიშნების მოხვედრის განკარგვით ტერიტორიის მოხვედრის...

ამ თვის 23-ს დღით ჩვენ სამხრეთ ჩრდილოეთი განკარგვის და მამულის მოვლა...

ამ გვარდ ქართული წარწერა ამბობს, რომ პოეტის გარდაცვალება 2-ს ოქტომბერს...

დანტე იარჩის ილია ორბელიანიმ ყაბარათოელი ატყუენი...

მივდებ დანაშაულ ადგილზე, განაშობენ ნაბიჯები, გატრენ დამაბნობი და...

სულიყო სასაფლაოზე, რადგან გავიგონა, რომ წინაღობით ვაბრუნდით...

გიორგის საფლავზე თლილი ქვა იდგა ზედ ეწერა ქართულად, რომ აქ განისვენებს...

ამ გვარდ ქართული წარწერა ამბობს, რომ პოეტის გარდაცვალება 2-ს ოქტომბერს...

ჩაბერა სული დამბახს, მაგრამ რა ნახა გატენილი იყო, მოითხოვა ხელახლა გაეტენათ...

— თუ, შენ დაგწყველოს... შე შენგებდა ორბელიანი რად გამიხეიქყო, იყო ხმა ორბელიანისა.

ამოგათბოვინეთ მიწა საყენ ნახევარის სიღრმეზე, მაგრამ დაერწმუნდით, რომ აქ არაფერი იყო.

ამ გვარდ ქართული წარწერა ამბობს, რომ პოეტის გარდაცვალება 2-ს ოქტომბერს...

მეორეჯერ თვისი მახვილი სიტყვა სტარქენა ბარათაშვილმა...

როცა ქალების საზავადებაში არ იყო, ბარათაშვილი ტოლ-მხანაგებში ატარებდა დროს...

ლები იმის ფიქრში ვართ, გავგზავნეთ ახლავე თუ არა ტერიტორიის ტელეგრაფი...

ამ გვარდ ქართული წარწერა ამბობს, რომ პოეტის გარდაცვალება 2-ს ოქტომბერს...

როცა ქალების საზავადებაში არ იყო, ბარათაშვილი ტოლ-მხანაგებში ატარებდა დროს...

ეს მოქცივე და დარღმინდი ყმა-წყვილი კაცი, ეს მოუხსენარი ქოან-ქველა...

რამე და ბნმა ბაქრამე. ბნმა დეკანოზივილიმა თავისი ლექსი წაიკითხა.

ალექსანდრე კვიციანი

№ 3. მეფეთ-მეფე ალექსანდრე და დედოფალი თანათინ და ძენი მათნი...

ქორიონიონი უნდა იყოს სხი (რადგან ს+ნ+თ=სათი), ანუ 1581 წ. მართლაც...

ჭრუსეთი

გაზეთი С-Петербургскія Вѣдомости სწერს: წრულს სახელწოდებით...

მეორე მაგალითი ბარათაშვილის ბეჭითობის გვიამბო გრ. ორბელიანი.

— Въ такомъ случаѣ продолжайте брать, сколько вашей души угодно.

ეს კაცი სიეთის დიდის ჰაზრის იყო ბარათაშვილის ნიჭზე და მეტად რე თვის თანამდებობაზე...

1) ბოლსლოვი არის ქართულად ღვთისმეტყველი, ხშირ გამოდის „გერების ღმერთი“. 2) ლევან მელიქიშვილისგან განავიანი. 3) გრ. დვინისგან გავიანილი.

